ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Юсуфӣ Ифтихор Абубакрзода дар мавзуи «Бунёди иншоотҳои азим дар публитсистикаи Шералӣ Мӯсо» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ)

Дар шароити ташаккули мактаби миллии рӯзноманигорӣ ва густариши таҳқиқоти илмӣ дар самти публитсистика, омӯзиши осори эҷодкороне, ки воқеиятҳои муҳими иҷтимоӣ ва сиёсиро бо диди публитсистӣ инъикос менаоянд, аҳаммияти махсуси назариявӣ ва амалӣ касб мекунад. Аз ҷумла, таҷассуми раванди бунёди иншоотҳои бузурги стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар осори публитсистону нависандагон то ҳол аз ҷумлаи масъалаҳое мебошад, ки дар адабиётшиносӣ ва журналистика ба таври фарогир мавриди пажӯҳиши илмӣ қарор нагирифтааст. Аз ҳамин нуқтаи назар, мавзуи кори диссертатсионии Юсуфӣ Ифтихор Абубакрзода саривақтӣ буда, ба яке аз самтҳои муҳими таҳқиқоти муосири рӯзноманигорӣ иртибот дорад.

Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки муаллиф масъалаи таҳқикро дар доираи талаботи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ мавриди омӯзиш қарор дода, бо истифода аз равишҳои муосири таҳлил кӯшиш намудааст, ки нақш ва ҷойгоҳи Шералӣ Мӯсоро дар инъикоси раванди бунёдкориҳои даврони соҳибистиқлолӣ муайян намояд. Интихоби объекти таҳқиқ аз он ҷиҳат муҳим аст, ки фаъолияти публитсистии Шералӣ Мӯсо то имрӯз бештар аз дидгоҳи адабӣ арзёбӣ гардида, хусусиятҳои журналистӣ ва публитсистии осори ӯ ба таври комплексӣ мавриди таҳлил қарор нагирифта буданд.

Дар автореферат мубрамияти мавзуъ бо далелҳои илмӣ асоснок гардидааст. Муаллиф дуруст таъкид мекунад, ки сохтмони роҳҳо, нақбҳо, неругоҳҳои барқи обӣ ва дигар иншооти муҳими давлатӣ на танҳо воқеаи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ, балки падидаи муҳими иттилоотӣ ва публитсистӣ низ мебошанд. Аз ин рӯ, омӯзиши инъикос ва таҷассуми чунин воқеиятҳо дар осори яке аз публитсистони барҷастаи тоҷик имкон медиҳад, ки баъзе ҷанбаҳои рушди публитсистикаи даврони истиқлол аз диди илмӣ бознигарӣ карда шаванд.

Навгонии илмии таҳқиқ дар автореферат равшан инъикос ёфтааст. Муаллиф бори аввал фаъолияти Шералӣ Мӯсоро дар заминаи таҷассуми бунёди иншоотҳои азим ҳамчун низоми ягонаи эҷодӣ таҳлил намуда, вижагиҳои жанрӣ, хусусиятҳои услубӣ, таносуби воқеият ва бадеият, инчунин нақши публитсистикаи ӯро дар ташаккули афкори ҷамъиятӣ муайян кардааст.

Натиҷаҳои пешниҳодшуда аз он шаҳодат медиҳанд, ки таҳқиқ танҳо хусусияти тавсифӣ надошта, ба баррасии масъалаҳои назариявии публитсистика низ мусоидат мекунад.

Яке аз ҷиҳатҳои мусбати автореферат дар он аст, ки сохтори диссертатсия бо мантиқи масъала мувофиқ мебошад. Пайдарпайии бобҳо ва фаслҳо имкон медиҳад, ки масъала аз омӯзиши омилҳои ташаккули шахсияти эҷодии Шералӣ Мӯсо оғоз гардида, баъдан таҳлили осори ӯ ва ҷамъбасти назариявии натиҷаҳо ба таври мантиқӣ анҷом дода шавад. Ин низомнокӣ аз мавҷудияти консепсияи илмии ягона дар таҳқиқ дарак медиҳад. Муаллиф дар интихоби асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ аз усулҳои таърихӣ, муқоисавӣ, таҳлили мундариҷавӣ ва таҳлили контентӣ истифода намудааст, ки ба хусусияти мавзуи интихобшуда мутобиқат доранд. Маҳз истифодаи ҳамгирои ин усулҳо имкон додааст, ки масъалаҳои марбут ба мухтавои иҷтимоӣ, хусусиятҳои жанрӣ ва маҳорати эҷодии Шералӣ Мӯсо дар робитаи мутақобила мавриди таҳлил қарор гиранд.

Боби якуми диссертатсия, ки дар автореферат мухтасар инъикос гардидааст, аз лиҳози муайян намудани заминаҳои ташаккули шахсияти эҷодии Шералӣ Мӯсо аҳаммияти муҳим дорад. Муаллиф бо такя ба маводи таърихӣ, адабӣ ва публитсистӣ нишон медиҳад, ки ташаккули ҷаҳонбинӣ ва маҳорати касбии адиб дар иртибот бо муҳити иҷтимоӣ, фаъолияти рӯзноманигорӣ ва равандҳои сиёсиву фарҳангии ҷомеа сурат гирифтааст. Бартарии ин бахши таҳқиқ дар он аст, ки ҳаётномаи адиб танҳо ба сифати маълумоти биографӣ истифода нашуда, ҳамчун заминаи илмии таҳлили хусусиятҳои эҷодии ӯ хизмат мекунад. Дар айни замон, таснифи самтҳои фаъолияти эҷодии Шералӣ Мӯсо ба рӯзноманигорӣ, публитсистика, нависандагӣ ва ҳаҷвнигорӣ аз мавҷудияти робитаи мутақобилаи ин бахшҳо дарак медиҳад.

Мазмуни боби дуюм, ки дар автореферат инъикос ёфтааст, асоси илмии таҳқиқро ташкил медиҳад. Дар ин қисм осори Шералӣ Мӯсо вобаста ба масъалаи бунёди роҳҳо, нақбҳо, Неругоҳи барқи обии «Роғун» ва дигар иншооти стратегии мамлакат аз дидгоҳи мундариҷавӣ таҳлил шудаанд. Қобили таваҷҷуҳ аст, ки муаллиф ин мавзуъҳоро танҳо ҳамчун объекти инъикоси публитсистӣ арзёбӣ накарда, онҳоро дар иртибот бо таҳаввулоти иҷтимоӣ, сиёсӣ ва фарҳангии ҷомеаи тоҷик мавриди омӯзиш қарор додааст. Ин тарзи баррасӣ нишон медиҳад, ки таҳқиқ аз доираи тавсифи воқеаҳо берун рафта, хусусияти таҳлилии илмӣ касб намудааст.

Боби сеюми диссертатсия аз ҷиҳати назариявӣ яке аз қисмҳои муҳимтарини таҳқиқ мебошад. Натиҷаҳои дар автореферат шарёфтаи он нишон медиҳанд, ки муаллиф масъалаи таносуби воқеият ва бадеиятро дар осори Шералӣ Мӯсо аз нуқтаи назари публитсистикашиносӣ мавриди таҳлил қарор додааст. Муайян намудани хусусиятҳои ҳамгироии воқеънигорӣ, таҳлил, арзёбии муаллиф ва воситаҳои бадеии тасвир имкон додааст, ки ҷанбаҳои услубии осори адиб дар заминаи меъёрҳои илмӣ арзёбӣ гарданд. Ҳамзамон, дар таҳқиқ ба масъалаи вижагиҳои жанрии осори публитсистии Шералӣ Мӯсо таваҷҷуҳи махсус зоҳир шудааст.

Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки натиҷаҳои илмии таҳқиқ ҳам арзиши назариявӣ ва ҳам аҳаммияти амалӣ доранд. Онҳо метавонанд ҳангоми таълими фанҳои «Назарияи журналистика», «Публитсистика», «Таърихи журналистикаи тоҷик», «Маҳорати журналистӣ» ва таҳияи корҳои илмии минбаъда мавриди истифода қарор гиранд.

Дар баробари дастовардҳои назарраси илмии таҳқиқ, ки дар автореферат инъикос ёфтаанд, баъзе мулоҳизаҳоро метавон ҳамчун пешниҳод барои такмили минбаъдаи таҳқиқ иброз намуд.

1. Дар автореферат ҳангоми тавсифи хусусиятҳои жанрии осори Шералӣ Мӯсо бештар натиҷаҳои таҳлили асарҳо пешниҳод шудаанд. Агар меъёрҳои назариявии фарқгузории жанрҳои публитсистӣ ва омилҳои муайянкунандаи омезиши онҳо дар эҷодиёти адиб бо истинод ба назарияҳои муосири жанршиносӣ шарҳу тавзеҳи бештар пайдо мекарданд, арзиши назариявии таҳқиқ боз ҳам меафзуд.

2. Дар бахши муаррифии аҳаммияти амалии таҳқиқ бештар ба истифодаи натиҷаҳо дар раванди таълим ишора шудааст. Ба андешаи инҷониб, натиҷаҳои таҳқиқро ҳамчунин дар фаъолияти таҳририяҳои даврӣ, таҳияи маводи таҳлилӣ ва такмили журналистикаи иҷтимоӣ низ метавон истифода кард. Ин ҷанбаҳои амалии диссертатсия дар автореферат зикр нагардидаанд.

Ин мулоҳизаҳо хусусияти тавсиявӣ дошта, ба аҳаммияти илмӣ, навгонии натиҷаҳо ва арзиши назариявию амалии таҳқиқ таъсири манфӣ намерасонанд.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Юсуфӣ Ифтихор Абубакрзода дар мавзуи «Бунёди иншоотҳои азим дар публитсистикаи Шералӣ Мӯсо» муҳтавои асосии диссертатсияро бо низоми мантиқӣ ва пайдарпай инъикос намуда, аз анҷом ёфтани як таҳқиқоти мустақил, мукаммал ва дорои аҳаммияти илмӣ шаҳодат медиҳад.

Бо дарназардошти муҳтавои автореферат, навгонии илмӣ, асоснокии хулосаҳо ва мутобиқати онҳо ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, метавон ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Юсуфӣ Ифтихор Абубакрзода ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) сазовор мебошад.

Муқарриз:
номзади илмҳои филологӣ, Раиси
Иттифоқи журналистони Тоҷикистон Исмоилзода З.
«_06_» _08_ соли 2026

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Калтакдорони Сурх, хонаи 22
Тел.: (+992) 919323402
E-mail: zismoilov@gmail.com

Имзои Исмоилзода З.-ро тасдиқ мекунам:
Муовини раиси ИЖТ Муқимзода.Н.Н.

Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи С.Шерозӣ,16
Тел.: (+992) 887460020.
E-mail:mukimova49@gmail.com
«_06_» _08_ соли 2026